

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/10/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116213690
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8116213690.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Koval'ovej v spore žalobkyne: I. Z., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX Y., právne zastúpená: JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, Sov. Hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO 35 807 598, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 13C/221/2016-32 zo dňa 22. novembra 2019, takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„ Žalobu z a m i e t a .

Náhradu trov konania stranám n e p r i z n á v a .“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil okrem iného ustanovením § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, 2, § 451 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“).

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou doručenou súdu 30.6.2016 sa žalobkyňa domáhala, aby súd rozhodol o povinnosti žalovaného vydať jej bezdôvodné obohatenie vo výške 612,01 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 612,01 eur od druhého dňa po doručení žaloby žalovanému a nahradiť trovy konania.

4. Žalobu odôvodnila tým, že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXX z 3.5.2005. Keďže sa jej táto zmluva nezachovala, požiadala žalovaného o jej zaslanie, ale ten jej oznámil, že ňou nedisponuje, keďže sa nachádza v externom archíve. Zaslal jej ale prehľad platieb na predmetnú zmluvu. Uviedla, že z internetovej stránky žalovaného zistila podrobnosti predmetnej zmluvy č. XXXXXXXX, z ktorej vyplýva, že zmluva bola uzavretá dňa 3.5.2005 vo výške 5.000,- Sk (165,997 eur) s tým, že žalovanému zaplatila sumu 777,98 eur.

5. Žalobkyňa poukázala na to, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať náležitosti podľa § 4 ods. 2 zák. c. 258/2007 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (ďalej len „ZoSU“), okrem iného aj RPMN. Dodala, že žiadna zmluva žalovaného v tom čase hodnotu RPMN neupravovala, preto sa považuje poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov. Bezdôvodné obohatene žaluje vo výške rozdielu medzi jej platbami, t.j. 777,98 eur a výškou úveru 165,97 eur, teda vo výške 612,01 eur. Uviedla, že o tom, že sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil, sa dozvedela od združenia na ochranu občana spotrebiteľa, v mesiaci máj 2016, kedy bola informovaná o tom, že predmetná zmluva nemá náležitosti predpísané zákonom. Vo vzťahu k objektívnej premlčacej dobe

uviedla, že všeobecné súdy opakovane posúdili konanie dodávateľov, ktorí porušujú spotrebiteľské právo, ako úmyselné konanie vedúce k bezdôvodnému obohateniu na úkor spotrebiteľov, čo má za následok desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu.

6. Žalovaný so žalobou nesúhlasil a označil ju za zjavne nedôvodnú. Uviedol, že zo zmluvy o úvere nenastala ani jedna z foriem bezdôvodného obohatenia, ktorú stanovuje zákon. Žalobca plnil na základe platne uzavretej zmluvy o úvere, predmetná zmluva nebola nikdy právoplatne vyhlásená za neplatnú, rovnako tak právny dôvod na plnenie z tejto zmluvy o úvere nikdy neodpadol (nedošlo k odstúpeniu od zmluvy, zrušeniu zmluvy a pod.) a majetkový prospech získal žalovaný z poctivých zdrojov. Vzniesol tiež námietku premlčania. Mal za to, že k bezdôvodnému obohateniu nedošlo a akýkoľvek nárok na jeho vydanie podlieha zákonnej objektívnej premlčacej lehote, pričom v žalobe absentujú aj skutočnosti rozhodujúce pre určenie začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty. Zdôraznil, že pri premlčaní práva na vydanie bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba, a to kratšia subjektívna a dlhšia objektívna, a že požadovaný nárok sa stal premlčaný v objektívnej i subjektívnej lehote v celom rozsahu dňa 5.4.2010 s tým, že žalobca svoju žalobu uplatnil na súde až dňa 30.6.2016. Žalobu navrhol zamietnuť.

7. Žalobkyňa, zastúpená právnym zástupcom, sa k písomnému vyjadreniu žalovaného, hoci ju na to súd postupom podľa § 167 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „C.s.p.“) spolu s jeho doručením vyzval a poučil o sudcovskej koncentrácii konania, písomne nevyjadřila.

8. Súd I. inštancie po vykonanom dokazovaní zistil skutkový stav, podľa ktorého podľa nespochybných tvrdení žalobkyne a výpisu z tzv. klientskej zóny žalobkyne u žalovaného (č.l. 10 spisu) poskytol žalovaný žalobkyňu na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXX zo dňa 3.5.2005 úver vo výške 165,97 eur, v súvislosti s čím mu žalobkyňa zaplatila sumu 777,98 eur (bez toho aby bolo zrejmé na úhradu čoho - či už na úhradu istiny, úrokov, poplatkov, alebo iných platieb). Podľa prehľadu splátok k jednotlivým zmluvám predloženého žalobkyňou (č.l. 9) jej posledná úhrada k tejto zmluve (vo výške 446,03 eur) bola urobená 5.4.2007. V danom prípade zo žaloby vyplýva, že žalobkyňa svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia odvodzuje z nedostatku uvedenia RPMN v zmluve o úvere (s tým, že v tom čase žiadna zmluva žalovaného hodnotu RPMN neupravovala), pre ktoré považuje úver za bezúročný, a rozdielu súčtu jej všetkých úhrad na túto zmluvu a úveru, ktorý jej bol na základe tejto zmluvy poskytnutý.

9. Z tvrdení žalobkyne (o tom že sa jej zmluva nezachovala a žiadala žalovaného o jej kópiu) pritom vyplýva, že dotknutá zmluva o spotrebiteľskom úvere bola písomná a podpísaná žalobkyňou, teda žalobkyňa tak jej (vytýkané) znenie (obsah svojho právneho úkonu) poznala už od jej uzavretia (dňa 3.5.2005), a keďže aj posledná platba, ktorú žalobkyňa v súvislosti s dotknutou zmluvou o úvere žalovanému uhradila (a na základe ktorej tak bezdôvodné obohatenie vzniknúť mohlo), bola uskutočnená ešte dňa 5.4.2007, a žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia bola následne podaná po uplynutí viac ako 9 rokov (30.6.2016) potom, bola uplatnená po uplynutí premlčacej doby. Jej (eventuálne) právo na vydanie bezdôvodného obohatenia z jej platieb bolo v tom čase už premlčané, a to jednak po márnom uplynutí subjektívnej 2-ročnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka dňa 5.4.2009 počítanej najneskôr odo dňa jej poslednej úhrady žalobcovi, keď žalobkyňa mala k dispozícii (poznala) všetky skutkové okolnosti o svojom eventuálnom plnení (bez právneho dôvodu) a mohla tak prvý krát podať žalobu na jeho vydanie, ako aj po márnom uplynutí objektívnej 3-ročnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka dňa 5.4.2010 počítanej v tomto prípade taktiež odo dňa jej poslednej úhrady, keď k eventuálnemu bezdôvodnému obohateniu z jej úhrad naposledy došlo.

10. Pokiaľ ide o začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia v obdobných veciach, súd I. inštancie k tomu plne odkázal na už ustálenú rozhodovaciu prax NS SR (čl. 2 ods. 2 a § 220 ods. 2 C.s.p.), podľa ktorej „Oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t.j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr. ... „to, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. To znamená, že oprávnený sa

dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka), keď získa znalosť tých skutkových okolností, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie“ (porovnaj napr. rozhodnutia NS SR sp. zn. 1 Cdo/67/2011, 3 Cdo/169/2017, a 8 Cdo/163/2018). Ako vyplýva z týchto rozhodnutí NS SR, dotýkajúcich sa premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia dokonca práve priamo u spotrebiteľov (3 Cdo/169/2017, 8 Cdo/163/2018), tieto závery sa vzťahujú aj na spotrebiteľské spory. Najvyšší súd SR (v rozhodnutí 8 Cdo/163/2018) zdôraznil, že: „Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie „skutkového stavu“ (pozn. dovolacieho súdu: teda nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie).“

11. Podľa názoru súdu I. inštancie v danom prípade žalobkyňa všetky rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých bolo možné vyvodiť, že (podľa jej interpretácie) došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jej úkor obohatil, poznala (mala k dispozícii) a žalobu mohla podať od toho času, keď mala k dispozícii (uzavrela) napadnutú zmluvu a vedela čo a komu (na jej základe) plnila, a keďže poslednou z týchto skutočností (nakoľko vytykané znenie zmluvy mala k dispozícii už predtým pri jej uzavretí) bola jej posledná platba uskutočnená v súvislosti s touto zmluvou (ako plnenie, z ktorého mohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie žalovaného naposledy) dňa 5.4.2007, a žaloba bola podaná viac ako 2 roky po tom, takto uvažovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (ak by tu aj bol) je už premlčaný. Žalovaný sa pritom premlčania dovolal, a preto súd už z tohto dôvodu, bez potreby ďalšieho vecného posúdenia práva (keďže podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka premlčané právo veriteľovi priznať nemožno), musel žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietnuť.

12. Žaloba pritom musela byť zamietnutá aj pre uplynutie objektívnej premlčacej doby. Nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (odvodzovaný z plnenia žalobkyne uhradeného žalovanému už viac ako 3 roky pred podaním žaloby), bol totiž uplatnený nepochybne dokonca už aj po uplynutí 3 ročnej objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka (po tom čo k nemu eventuálne naposledy došlo). V súvislosti s úvahami o 10 ročnej objektívnej premlčacej dobe (pri eventúálnom úmyselnom bezdôvodnom obohatení), ktorú žalobkyňa odvodzovala z toho, že žalovaný nemal svoje zmluvy v súlade so zákonom o spotrebiteľských úveroch (teda len z jeho postavenie a nedodržania objektívnych noriem), pritom súd podporne odkazuje (§ 220 ods. 2 C.s.p.) na rozhodnutie NS SR sp. zn. sp. zn. 1Cdo 238/2017 zo dňa 18.10.2018, podľa ktorého: „... samotné všeobecné skutočnosti (fakty) o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé o sebe nemôže bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel nebankového subjektu (veriteľa).“ Už len pre úplnosť, aj keď to v tomto prípade priamo rozhodné (záväzná) nie je, z vyššie uvedenej rozhodovacej praxe NS SR (ktorá pritom naopak už záväzná nepochybne je) už napokon v obdobnej veci vychádzal aj Krajský súd v Prešove (pod sp. zn. 25Co/84/2018).

13. Výrok o trovách konania súd I. inštancie odôvodnil podľa ust. § 255 ods. 1, § 257 a § 262 ods. 1, 2 C.s.p..

14. Proti rozsudku podala včas odvolanie žalobkyňa. Odvolanie odôvodnila § 365 ods. 1 písm. f) C.s.p., na základe vykonaných dôkazov súd I. inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol rozsudok súdu I. inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako dôvod uviedla, že žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia bola zamietnutá po tom, čo prvoinštančný súd dospel k záveru, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je premlčaný v subjektívnej dvojročnej premlčacej dobe, keď začiatok jej plynutia stotožnil s poukázaním poslednej splátky dňa 5.4.2007. Nárok podľa odôvodnenia rozhodnutia bol premlčaný aj v trojročnej premlčacej dobe, keď konajúci súd neakceptoval desaťročnú premlčaciu dobu pre absenciu preukázania úmyselného bezdôvodného obohacovania sa žalovaným.

15. Subjektívna stránka začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia zo spotrebiteľských úverových zmlúv je vyjadrená momentom, keď spotrebiteľ zistil (nielen mal možnosť zistiť), že platiť nemal a nie že platil. Spotrebiteľ predsa platí splátky na základe formulárovej zmluvy pripravenej dodávateľom a nevie, že platby, ktoré od neho dodávateľ prijíma nad výšku istiny, prijíma protizákonne. Žalobkyňa žila v omyle, že žalovaný tieto platby prijíma v súlade so zákonom a tento omyl spôsobil žalovaný porušením spotrebiteľského práva, pričom žalobkyňa verila tomu, že pri poskytovaní úveru postupuje s náležitou odbornou starostlivosťou bezo zbytku podľa

zákona. Až od združenia na ochranu spotrebiteľov sa dozvedela, že žalovaný prijímal platby od nej v rozpore so zákonom a že jej predložil na podpis formulárovú spotrebiteľskú zmluvu, ktorá v rozpore so zákonom vytvárala dojem, že na platby, na ktoré podľa zákona právo nemal, právo má. Až získaním vedomostí o týchto skutočnostiach prichádzalo do úvahy podanie žaloby a až od tohto momentu mohla začať plynúť subjektívna premlčacia doba.

16. Ak Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 1Cdo 238/2017 konštatuje, že na preukázanie úmyslu obchodníka nestačia samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom postavení, tak práve v intenciách záverov tohto uznesenia je samotným konaním žalovaného dokázaný priamy úmysel bezdôvodne sa na úkor žalobkyne obohatiť, a to jeho konaním po uzatvorení vadnej zmluvy, prijatím každej jednej splátky, ktorú zaplatila po splatení istiny. Podstata aplikácie 10-ročnej premlčacej doby spočíva v tom, že v dobe prijatia nezákonnej platby dodávateľ prijal platbu, o ktorej vedel, že ju získava na úkor spotrebiteľa ako bezdôvodné obohatenie, a to aj v prípade, ak by sa pripustilo, že v dobe uzatvorenia vadnej zmluvy ešte tento úmysel priamo nemusel mať. V každom prípade prijatím platby tvoriacej bezdôvodné obohatenie sa úmysel dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie prejavil a naplnil jeho konaním, keď prijal a ponechal si platbu, ktorá mu bola vyplatená bez právneho dôvodu. Obchodník, profesionál, vedel, že mu bola platba vyplatená v rozpore so zákonom a napriek tomu si platbu ponechal. Chcel platbu prijať a prijal ju vediac, že je to platba prevyšujúca spotrebiteľovi poskytnutú sumu a nepatrí mu z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, prípade z dôvodu neplatnosti úverovej zmluvy. Objektívna desaťročná premlčacia doba na premlčanie bezdôvodného obohatenia preto začína plynúť prijatím každej takejto nedôvodne prijatej platby od momentu, keď ju veriteľ od spotrebiteľa prijal.

17. Konanie subjektu, ktorý dlhodobo a opakovane poskytuje spotrebiteľské úvery na základe vadných zmlúv sa nedá hodnotiť inak, ako úmyselné konanie vedúce k bezdôvodnému obohacovaniu sa tým, že nedáva svoje zmluvy do súladu so spotrebiteľským právom. Doba, počas ktorej žalovaný poskytuje úvery a ich množstvo vylučujú inú možnosť ako tú, že žalovaný sa na úkor spotrebiteľov obohacuje úmyselne a nejde o náhodné jednorázové nedbanlivostné zlyhanie. Je vylúčené, aby žalovaný ako profesionál v poskytovaní úverov nepoznal spotrebiteľské právo a prijímal platby nad spotrebiteľovi poskytnutú sumu pri neplatných úveroch alebo nad istinu úveru pri bezúročných a bezpoplatkových úveroch a pri neplatných zmluvách. Je to sám veriteľ, kto pripravuje takéto neplatné úverové zmluvy alebo bezúročné a bezpoplatkové úvery.

18. Žalovaný sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

19. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal rozhodnutie v jeho napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

20. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, žalobkyňa dňa 3.5.2005 uzatvorila štandardnú formulárovú zmluvu o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 258/2001 Z.z. K priznaniu uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nedošlo v dôsledku uplynutia tak subjektívnej, ako aj objektívnej premlčacej doby. Pokiaľ ide o subjektívnu premlčaciu dobu, podľa odôvodnenia rozhodnutia, táto začala plynúť dňom, keď žalobkyňa uhradila poslednú splátku žalovanému, teda odo dňa 5.4.2007. Od toho istého dňa bol počítaný aj začiatok plynutia trojročnej objektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula dňom 5.4.2010. S týmto záverom nie je možné sa stotožniť. Súd prvej inštancie totiž stotožnil začiatok behu subjektívnej premlčacej doby so začiatkom behu objektívnej premlčacej doby, čo priamo odporuje zákonnej úprave premlčania práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia.

21. Čo sa týka práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, toto podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je

dvojiročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

22. V súvislosti s posudzovaním behu dvojiročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobkyňa vstupovala do zmluvného vzťahu so žalovaným ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 258/2001 Z.z. V čase úhrady poslednej splátky žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka nemohla ani len predpokladať, že žalovanému uhrádzala aj peňažné plnenia, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere s veriteľom a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

23. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

24. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla skutkové okolnosti vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

25. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobkyňa o uzavretí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ako aj o povinnostiach zo zmluvy vyplývajúcich, mala vedomosť. Samotná vedomosť o týchto skutočnostiach sama o sebe neznamena aj skutočnú vedomosť spotrebiteľa o tom, že vzniklo bezdôvodné obohatenie. Na to, aby bezdôvodné obohatenie vzniklo, je potrebné, aby sa uplatnila fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a na jej uplatnenie je zase potrebné, aby boli splnené presne špecifikované predpoklady vyplývajúce zo zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Na to, aby sa spotrebiteľ skutočne dozvedel o bezdôvodnom obohatení, musel by skutočne vedieť, že na ním uzatvorenú zmluvu o úvere sa vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti vyplývajúca zo zákona. O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného sa žalobkyňa podľa vlastného vyjadrenia dozvedela od združenia na ochranu občana spotrebiteľa v mesiaci máj 2016. Združenie informovalo žalobkyňu o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane veriteľa vo výške 612,01 eur. Bližšie uvedená časová postupnosť jednotlivých krokov žalobkyne súvisiaca s jej snahou získať vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného nasvedčuje tomu, ak z ďalšieho dokazovania nevyplývajú nové skutočnosti, že žalobkyňa ešte pred návštevou Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia nemala. Ak súd prvej inštancie nesprávne ustálil moment začiatku plynutia dvojiročnej subjektívnej premlčacej doby, z odôvodnenia rozhodnutia sa nedá zistiť, ako dospel k záveru o uplynutí dvojiročnej subjektívnej premlčacej doby, v dôsledku čoho je rozhodnutie v tomto smere nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

26. Správnym nie je ani tvrdenie o nemožnosti aplikácie desaťročnej objektívnej premlčacej doby vyplývajúcej z ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný ako banka má dlhodobu v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy zákon č. 258/2001 Z.z. v ustanovení § 4 upravoval náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. S neuvedením niektorých spája sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Žalobkyňa v podanej žalobe uviedla, že zmluva sa jej nezachovala, požiadala žalovaného o jej zaslanie, ale ten jej oznámil, že ňou nedisponuje, keďže sa nachádza v externom archíve. Zaslal jej ale prehľad platieb na predmetnú zmluvu. Žalobkyňa poukázala na to, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať náležitosti podľa § 4 ods. 2 zák. c. 258/2007 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzatvorenia úverovej zmluvy, okrem iného aj RPMN. Dodala, že žiadna zmluva žalovaného v tom čase hodnotu RPMN neupravovala, preto sa považuje poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov. Bezdôvodné obohatenie žaluje vo výške rozdielu medzi jej platbami, t.j. 777,98 eur a výškou úveru 165,97 eur, teda vo výške 612,01 eur. Či tieto zákonom vyžadované osobitné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere dodržané boli, sa z odôvodnenia rozhodnutia zistiť nedá. Ak tieto zákonom vyžadované osobitné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere dodržané neboli, žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie takejto zmluvy nemôže zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobkyne. Rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských

právných vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere. Ak žalovaný ako subjekt dlhodobo pôsobiaci na finančnom trhu, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov, v rozpore so zákonom nedodrží predpísané náležitosti zmluvy spôsobujúce, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, jeho konanie nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Je skutočne veľmi ťažko uveriť, aby žalovaný ako banka nemal vedomosť o tom, čo môže spôsobiť uzatvorením zmluvy bez uvedenia týchto náležitostí a pre prípad, že sa tak stane, že s tým nebol uzrozumený. Záver o potrebe aplikácie trojročnej premlčacej doby upravenej v ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, oporu vo vykonanom dokazovaní nemá a teda je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov.

27. Čo sa týka subjektívnej premlčacej doby, aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky sa prikláňa ku skutočnej, teda nielen predpokladanej vedomosti oprávnenej osoby o všetkých skutkových okolnostiach odôvodňujúcich záver, že došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor a kto toto bezdôvodné obohatenie získal. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 05.12.2018 č.k. I. ÚS 430/2018-17 bez akýchkoľvek pochybností podporil úvahy odvolacieho súdu o tom, že žalobkyňa vo veci 22Co 53/2017 Krajského súdu v Prešove, ktorého rozhodnutie bolo predmetom ústavnej sťažnosti, sa o bezdôvodnom obohatení dozvedela od Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS, ktoré túto skutočnosť písomne potvrdilo dňa 08.08.2016. Vo veci 22Co 53/2017 Krajský súd v Prešove uvažoval so začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia od momentu konzultácie a poučenia daného žalobkyni v danej veci Združením na ochranu spotrebiteľa a takéto úvahy odvolacieho súdu považoval za ústavne konformné aj ústavný súd, nakoľko sťažnosť podaná žalovanou v tejto veci odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

28. Pokiaľ ide o desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorú možno aplikovať v prípade, ak bezdôvodné obohatenie bolo získané úmyselne, z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vydaného vo veci 1Cdo 238/2017 dňa 18.10.2018 záver o nemožnosti aplikácie desaťročnej objektívnej premlčacej doby nevyplýva. V tomto rozhodnutí Najvyšší súd SR konštatuje, že samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch, same o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel veriteľa. Je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia, a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu, resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať trojročnú alebo desaťročnú premlčaciu dobu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle ustanovenia § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase, kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota.

29. V tomto rozhodnutí Najvyšší súd SR podotkol, že v prípade, ak veriteľ koná nekorektne a neuvedie do úverovej zmluvy všetky zákonom predpísané údaje, je toto jeho konanie zo zákona sankcionované tým, že zmluva sa stáva bezúročnou a bezpoplatkovou, čo v podstate znamená, že spotrebiteľ je povinný zaplatiť veriteľovi len samotnú istinu úveru. Táto skutočnosť má preto za následok automatickú neplatnosť tých častí zmluvy, ktoré sa týkajú práve odplaty a úrokov za poskytnutý úver. Je preto dôležité správne posúdiť, či je zmluva platná s výnimkou častí o úrokoch a odplate, alebo má ešte také iné vady, že je ako celok neudržateľná, a preto v celosti neplatná. Uvedené má tiež dopad na posúdenie, z akého dôvodu bezdôvodné obohatenie vzniklo, čo následne determinuje tak okamih bezdôvodného obohatenia (kedy k obohateniu došlo), ako aj začiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty na uplatnenie nároku z bezdôvodného obohatenia.

30. Obsahové náležitosti rozsudku určuje ustanovenie § 220 C.s.p.. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia.

31. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 220 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Obdobným spôsobom náležitosti odôvodnenia rozsudku upravovalo ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom do 30.06.2016.

32. Štruktúra odôvodnenia rozsudku je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ustanovenie § 220 ods. 2 CSP dochádza nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvôle sa zabezpečuje viacerými prostriedkami, vrátane ich povinnosti svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkom konania posúdiť ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej.

33. Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkovi odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

34. Keďže vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalobkyňi, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia a vo výroku o trovách konania v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 C.s.p.).

35. Po vrátení spisu bude úlohou súdu prvej inštancie zistiť, či skutočne sú naplnené dôvody bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru, tak ako ich špecifikuje žalobkyňa v podanej žalobe. Ak následne poskytnutý úver bude potrebné kvalifikovať ako bezúročný a bez poplatkov, súd prvej inštancie musí nanovo posúdiť dvojročnú subjektívnu premlčaciu dobu od momentu, kedy sa žalobkyňa dozvedela o skutku z porušenia práva, t.j. o všetkých skutkových zložkách bezdôvodného obohatenia. Muselo ísť o skutočnú a nie predpokladanú vedomosť o skutku z porušenia práva zakladajúceho nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia. Ak sa naplnia úvahy o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, musí byť ustálený moment, ku ktorému došlo k zaplateniu sumy zodpovedajúcej istine, na ktorú má žalovaný nárok. Od tohto momentu poukazovala žalobkyňa na účet žalovaného sumy, na ktoré žalovaný nárok nemal práve z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Každé z týchto plnení je potom podriaditeľné pod plynutie objektívnej premlčacej doby, pričom ide o čiastkové plnenia vyplývajúce z jednotlivých splátok a zakladajúce zároveň vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. Vo vzťahu k týmto plneniam v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu SR musí potom žalobkyňa preukázať úmysel žalovaného získať bezdôvodné obohatenie na jej úkor. V tejto súvislosti musí byť žalobkyňi daný priestor, aby vysvetlila svoje úvahy o bezdôvodnom obohatení z hľadiska toho, že bolo získané úmyselne a dať jej priestor aj na návrh na dokazovanie v tomto smere. V tejto súvislosti netreba opomíňať, že ide o vec týkajúcu sa účasti slabšej strany sporu v konaní v zmysle ust. § 290 a nasl. C.s.p., pričom vo veciach takejto povahy nie je súd viazaný návrhmi strán na dokazovanie a môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

36. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 C.s.p.) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

37. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).